

OBSAH

Zoznam použitých skratiek	9
Predhovor (M. Bernadič)	n
Namiesto úvodu (Š. Krajčík, L. Hegyi)	13
1 Gerontológia	15
1.1 Gerontológia teoretická, klinická a sociálna (L. Hegyi)	17
1.1.1 Sociálna geriatra	17
1.2 Z dejín gerontológie a geriatrickej (L. Hegyi)	18
1.2.1 Gerontológia vo svete	18
1.2.2 Gerontológia a geriatra na Slovensku	19
1.3 Teórie starnutia (Š. Krajčík)	25
1.4 Starnutie populácie v Slovenskej republike (L. Hegyi, Š. Krajčík)	29
1.5 Starnutí populace v České republike (H. Zavázalová, V. Zaremba)	32
1.6 Biologické a sociálne charakteristiky seniorov (L. Hegyi)	34
1.7 Zdravotný stav seniorov (L. Hegyi)	35
1.8 Prepojenosť zdravotnej a sociálnej problematiky (L. Hegyi)	38
1.9 Zdravé starnutie (L. Hegyi)	40
1.10 Zdravé starnutie ako jeden z cieľov Programu SZO „Zdravie 21“ (L. Hegyi)	41
1.11 Výchova k zdraviu vo vyššom veku (L. Hegyi)	44
1.12 Príprava na starnutie (L. Hegyi)	45
1.13 Bývanie seniorov, senior v rodine (L. Hegyi)	46
1.14 Možnosti edukácie vo vyššom veku (L. Hegyi)	48
1.15 Kreativita vo vyššom veku (L. Hegyi, Z. Sedláčková)	50
1.16 Telesná aktivita vo vyššom veku (P. Malovič)	52
1.17 Výživa vo vyššom veku (L. Hegyi, S. Krajčík)	54
1.18 Komunikácia se seniorem (J. Kelnarová)	55
1.19 Kvalita života v senu (Š. Krajčík)	57
1.20 Starý človek v doprave (L. Hegyi)	58
1.21 Sociálne zabezpečenie seniorov v Slovenskej republike (M. Vladárová)	60
1.22 Kúpeľná starostlivosť o seniorov v Slovenskej republike (M. Vladárová)	61
1.23 Senior v domove dôchodcov (I. Bartošovič)	62
1.24 Rómski seniori (I. Bartošovič)	67
1.25 Právne aspekty v živote seniorov (K. Tóth, J. Tóth)	71
2 Geriatria	77
2.1 Všeobecná geriatra	79
2.1.1 Starnutie organizmu (L. Hegyi)	79
2.1.2 Zdravie a choroba v geriatrickej (L. Hegyi)	81
2.1.3 Krehkosť (Š. Krajčík)	82
2.1.4 Sebestačnosť a závislosť (Š. Krajčík)	84
2.1.5 Zvláštnosti ochorení v starobe (L. Hegyi)	88
2.1.5.1 Multimorbidita	88
2.1.5.2 Zmenená symptomatológia chorôb (L. Hegyi)	95
2.1.5.3 Komplikácie (L. Hegyi)	95
2.1.5.4 Zlyhanie adaptácie vo vyššom veku (L. Hegyi)	96
2.1.5.5 Zmenená reakcia na lieky (L. Hegyi)	96
2.1.5.6 Sociálna črta chronických chorôb (L. Hegyi)	96
2.1.6 Diagnostika v geriatrickej (L. Hegyi, Š. Krajčík)	97
2.1.7 Zvláštnosti terapie vo vyššom veku (L. Hegyi)	98
2.1.8 Ošetrovatelstvo v geriatrickej (J. Kelnarová, Z. Čiková)	105
2.1.9 Domáca ošetrovateľská starostlivosť (B. Bušová)	108
2.1.10 Rehabilitácia v geriatrickej (Ch. Lucke, M. Gogol)	110
2.1.11 Prevencia v geriatrickej (L. Hegyi)	114
2.1.12 Fajčenie a alkohol u seniorov (R. Ochaba, I. Bartošovič)	115

2.1.13 Riziká inštitucionálneho pobytu v geriatrickej (L. Hegyi)	117
2.1.14 Príprava na chirurgický výkon, pooperačná starostlivosť (Š. Krajčík)	119
2.1.15 Riziká chirurgických výkonov u starších pacientov (Š. Krajčík)	120
2.1.16 Možnosti a riziká anestézie pred chirurgickými výkonmi a počas nich (Š. Krajčík)	122
2.1.17 Náhle príhody brušné vo vyššom veku (R. Šebo)	124
2.1.18 Traumatológia vo vyššom veku (J. Látal)	126
2.1.19 Jednoduchá chirurgia v geriatrickej (R. Šebo)	132
2.1.20 Stomický pacient (K. Krízanová)	133
2.1.21 Eutanázia a dystanázia (L. Hegyi)	135
2.1.22 Paliatívna starostlivosť (K. Krízanová)	137
2.2 Symptómy a syndrómy	146
2.2.1 Geriatrické symptómy a syndrómy	146
2.2.2 Syndrómy predčasného starnutia (Š. Krajčík)	146
2.2.3 Imobilita (L. Hegyi, Š. Krajčík)	147
2.2.4 Poruchy prehitania vo vyššom veku (L. Hegyi)	148
2.2.5 Poruchy výživy (M. Voleková)	150
2.2.6 Inkontinencia moču ako geriatrický syndróm (L. Hegyi, Š. Krajčík)	166
2.2.7 Retencia moču (Š. Krajčík)	168
2.2.8 Poruchy odchodu stolice (I. Bartošovič)	168
2.2.9 Bolesť v starobe (Š. Krajčík, K. Krízanová)	172
2.2.10 Opuchy (Š. Krajčík)	175
2.2.11 Kašeľ (Š. Krajčík)	176
2.2.12 Poruchy spánku (M. Rašiová, D. Kmečová)	177
2.2.13 Poruchy termoregulácie (Š. Krajčík)	181
2.2.14 Synkopa a Ortostatická hypotenzia (Š. Krajčík)	183
2.2.15 Dekubity (V. Hegyi)	185
2.2.16 Slepota (A. Černák, M. Černák, E. Vodrážková)	189
2.2.17 Hluchota a presbyakúza (M. Tedla, Z. Kabátová)	190
2.2.18 Infekcie (L. Hegyi, Š. Krajčík)	192
2.2.19 Delírium (A. Bayer)	194
2.2.20 Poruchy rovnováhy (Š. Krajčík)	197
2.2.21 Pády (Š. Krajčík)	198
2.2.22 Geriatrický maladaptívny syndróm (L. Hegyi)	201
2.2.23 Geriatrické sociálne syndrómy (L. Hegyi)	201
2.2.24 Násilie proti seniorom (L. Hegyi)	202
2.3 Špeciálna geriatricka	204
2.3.1 Choroby kardiovaskulárneho systému	204
2.3.1.1 Arteriálna hypertenzia v staršom veku [Z. Mikeš]	204
2.3.1.2 Ischemická choroba srdca [Z. Mikeš]	211
2.3.1.3 Zlyhávanie srdca (Z. Mikeš)	222
2.3.1.4 Chlopňové chyby (M. Dúbrava)	230
2.3.1.5 Corpulmonale (M. Dúbrava)	233
2.3.1.6 Zápal srdca (M. Dúbrava)	236
2.3.1.7 Dysrhythmie (M. Dúbrava)	239
2.3.1.8 Tromboembolická choroba (F. Németh, P. Weber)	242
2.3.1.9 Ischemická choroba dolných končatín (F. Németh)	245
2.3.2 Onkológia v geriatrickej (I. Koza)	247
2.3.2.1 Epidemiológia v onkológii (/ Koza)	248
2.3.2.2 Diagnostika nádorových ochorení (I. Koza)	252
2.3.2.3 Terapie onkologických ochorení (I. Koza)	257
2.3.2.4 Prognóza pacientov s onkologickým ochorením (I. Koza)	263
2.3.3 Choroby respiračného systému	267
2.3.3.1 Pneumónia (Š. Krajčík)	267
2.3.3.2 Chronická obštrukčná choroba pľúc (P. Krištúfek)	271
2.3.3.3 Respiračná insuficiencia (P. Krištúfek)	282
2.3.3.4 Bronchogénny karcinóm (V. Chovanová)	285
2.3.4 Choroby tráviaceho traktu	288
2.3.4.1 Choroby ezofágu (A. Vavrečka)	288
2.3.4.2 Choroby žalúdka [A. Vavrečka]	293
2.3.4.3 Divertikulóza a divertikulitída (A. Vavrečka)	300
2.3.4.4 Choroby pankreasu (A. Vavrečka)	303
2.3.4.5 Choroby žlčníka a žlčových ciest [A. Vavrečka]	310
2.3.4.6 Choroby pečene [Š. Hrušovský]	317
2.3.4.7 Karcinóm žalúdka (P. Mlky)	325
2.3.4.8 Kolorektálny karcinóm (P. Mlky)	329
2.3.4.9 Nádory pečene [Š. Hrušovský]	335

2.3.5 Choroby obličiek a močových ciest	336
2.3.5.1 Infekcie močových ciest (S. Krčméry)	336
2.3.5.3 Nefrotický syndróm (S. Krčméry)	342
2.3.6 Urologické problémy vo vyššom veku	341
2.3.6.1 Benígna prostatická hyperplázia (M. Horňák)	344
2.3.6.2 Nádory močových a pohlavných orgánov (M. Horňák)	347
2.3.6.3 Hyperaktívny močový mechúr (F. Goncalves)	358
2.3.6.4 Inkontinencia moča u žien (F. Goncalves)	359
2.3.6.5 Erektálna dysfunkcia (M. Horňák)	362
2.3.6.6 Čiastočný nedostatok androgénov a starnúcich mužov (M. Horňák).....	364
2.3.6.7 Starostlivosť opacientov svalou uretrálnou cievkou (M. Horňák).....	365
2.3.7 Choroby krvotvorby	367
2.3.7.1 Anémie (M. Hrubíško)	367
2.3.7.2 Hematologické nádorové choroby [M. Mítrík]	374
2.3.8 Poruchy imunity vo vyššom veku (M. Hrubíško)	378
2.3.9 Infekčné choroby	386
2.3.9.1 Chrípka (Z. Krištúfková)	386
2.3.9.2 Tetanus (Z. Krištúfková)	391
2.3.9.3 Hepatitidy (Š. Hrušovský)	393
2.3.9.4 Tuberkulóza (I. Solovič)	394
2.3.9.5 Varicela-zoster (C. Klement)	398
2.3.10 Reumatické ochorenia vyššieho veku	400
2.3.10.1 Reumatoidná artritída (J. Rovenský)	400
2.3.10.2 RS3PE ochorenie alebo syndróm? (J. Rovenský)	408
2.3.10.3 Polymyalgia rheumatica a obrovskobunková artritída [J. Rovenský, A. Tuchyňová, V. Štvrtinová, S. Štvrtina]	409
2.3.10.4 Klinické a laboratórne prejavy paraneoplastických reumatických syndrómov (J. Rovenský, E. Svancárová)	415
2.3.11 Choroby pohybového aparátu	420
2.3.11.1 Osteoporóza [R. Dzúrik, K. Štefková]	420
2.3.11.2 Osteoartróza (Š. Krajčík, E. Čáповá)	423
2.3.11.3 Sarkopénia (T. Hanisková)	426
2.3.11.4 Vertebrogenné syndrómy (E. Ehler)	428
2.3.12 Endokrinné a metabolické choroby	430
2.3.12.1 Endokrinné choroby v starobe (P. Hnilica)	430
2.3.12.2 Autoimunitné endokrinopatie v starobe (P. Hnilica)	434
2.3.12.3 Štítna žľaza a jej choroby v starobe (P. Hnilica)	435
2.3.12.4 Nádory štítnej žľazy (P. Hnilica)	445
2.3.12.5 Diabètes mellitus (P. Weber, F. Németh)	448
2.3.12.6 Poruchy vnútorného prostredia (R. Záhorec)	456
2.3.13 Psychiatrické choroby	464
2.3.13.1 Demencie [A. Bayer]	464
2.3.13.2 Depresia [A. Bayer]	469
2.3.13.3 Úzkostné stavy [A. Bayer]	473
2.3.14 Neurologické choroby	475
2.3.14.1 Poruchy vedomí [E. Ehler]	475
2.3.14.2 Cévné onemocnění mozku [E. Ehler]	478
2.3.14.3 Parkinsonova nemoc [E. Ehler]	484
2.3.14.4 Neuropatie (E. Ehler)	485
2.3.14.5 Bolesti hlavy (P. Kukumberg)	487
2.3.14.6 Neuralgia trigemini (trojklaného nervu) (P. Kukumberg)	489
2.3.14.7 Nádory mozgu (M. Gajdoš)	490
2.3.15 Očné choroby	495
2.3.15.1 Vekom podmienená degenerácia makuly (A. Černák, M. Černák, E. Vodrážková)	497
2.3.15.2 Katarakta (A. Černák, M. Černák, E. Vodrážková)	497
2.3.15.3 Glaukóm (E. Vodrážková, A. Černák, M. Černák)	499
2.3.15.4 Diabetická retinopatia (M. Černák, A. Černák, E. Vodrážková)	503
2.3.16 Choroby kože	508
2.3.16.1 Dermatózy vo vyššom veku (E. Hegyi)	508
2.3.16.2 Nádory kože (V. Hegyi)	512
2.3.17 Stomatologické problémy vyššieho veku (I. Erdelský, R. Kotula)	516
2.3.18 Gynekologické choroby v starobe (R. Kováč)	519
2.3.18.1 Menopauza	519
2.3.18.2 Gynekologicko-onkologické ochorenia v postmenopauze [R. Kováč].....	529

3 Organizácia geriatrickej starostlivosti v Slovenskej republike	537
3.1 Koncepcia zdravotnej starostlivosti v odbore geriatra Vestník MZ SR, Čiastka 1 - 5, 25. januára 2007, ročník 55	539
3.2 Domáca starostlivosť (K. Repková)	542
3.3 Starý človek v ambulancii všeobecného lekára (I. Bartošovič)	546
3.4 Starý človek v odbornej geriatrickej ambulancii (I. Bartošovič)	548
3.5 Nemocničná starostlivosť (L. Hegyi)	550
3.6 Dlhodobá starostlivosť (L. Hegyi)	551
3.7 Potreba a spotreba zdravotní péče u senioru (H. Zavazalová, V. Zaremba)	553
3.8 Rada vlády SR pre seniorov (L. Hegyi)	557
3.9 Rovnosť v zdraví (L. Hegyi)	558
3.10 Právna garancia rovnosti v zdraví (K. Tóth)	560
4 Veda a výskum	565
4.1 Výskum v gerontológii a geriatrickej (Š. Krajčík)	567
4.2 Používanie internetu v geriatrickej (Š. Krajčík)	570
5 Pregraduálne a postgraduálne vzdelávanie v gerontológii a geriatrickej (Š. Krajčík)	571
Záver (L. Hegyi, Š. Krajčík)	575
Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov	579
Zoznam tabuliek	579
Zoznam obrázkov	585
Register	587